

T.C.
ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
ETİK KURUL YÖNERGESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Dayanak, Kavramsal Çerçeve, Tanımlar, Kapsam ve İlkeler

Amaç

Madde 1- Bu Yönerge;

Ömer Halisdemir Üniversitesinde yürütülen bilimsel araştırma faaliyetleri, yayın faaliyetleri, eğitim ve öğretim faaliyetleri, hizmet faaliyetleri ile toplum ve paydaşlarla ilişkilerde etik değerlendirilmelerle ilgili minimum etik standartları saptamak, gerektiğinde yeni ilkeler oluşturmak, görevleri ve uygulama esaslarını belirlemek amacıyla düzenlenmiştir.

Dayanak

Madde 2- Bu Yönerge, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi başta olmak üzere, 25/5/2004 tarihli ve 5176 sayılı “Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” ve 13/4/2005 tarihinde 25785 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “ Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ve Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik” esaslarına dayanılarak hazırlanmıştır.

Kavramsal çerçeve

Madde 3- (1) Üniversiteler farklı kesimlerden gelen ve birbirleriyle ve toplumun çeşitli katmanlarıyla çok boyutlu ilişkiler içerisinde olan bireylerin oluşturduğu kurumlardır. Bu ilişkiler, zaman zaman öğretim üyeleri ile öğrenciler arasında eğitim ve öğretimi, bazen de bilimsel araştırmaların yürütülmesi ya da sonuçlarının uygulanması sırasında ortaya çıktığı gibi araştırma sürecini ilgilendirir. Üniversitenin çeşitli birimleri arasındaki yönetsel ilişkiler ya da üniversitenin topluma sunduğu hizmetler alanındaki gibi çok yönlü sosyal ilişkiler söz konusudur. Bu durumda, akademik, idari, teknik ve hizmet alanlarında görev yapmakta olan bütün üniversite personelinin birbirleriyle ve toplumla ilişkilerinde yasal düzenlemelerin yanı sıra ortak bir anlayışla ortaya konulan etik ilkelere de uymaları beklenmektedir.

(2) Üniversitenin sorumluluklarını ve görevlerini etkin bir şekilde yerine getirebilmesi ve sağlıklı çalışabilmesi için yukarıda sözü edilen bireyler arası ve kurumlar arası bütün ilişkilerde en başta insan haklarına ve onuruna azami saygı temelinde yüksek etik standartların egemen kılınması kaçınılmazdır. Etik konulardaki duyarlılığı bütün üniversite bünyesine yaymak ve bütün üniversite mensuplarının gönüllü katılımlarıyla, kurumu sahiplendiren, özendiren ve bilinçlendiren bir ortamı geliştirmeyi hedefleyen bir zihniyeti olgunlaştırmak bu nedenle çok önemlidir. Esas olan, etik kodlar aracılığıyla etiğin kurumsal düzeyde korunması ve kusurlulara yaptırım uygulanması değil, kurum olarak etik kültürünün benimsenmesi ve etik sorunların ortaya çıkmamasının sağlanmasıdır.

Tanımlar

Madde 4- Bu Yönerge’de geçen;

Üniversite: Ömer Halisdemir Üniversitesini,

Rektör: Ömer Halisdemir Üniversitesi Rektörünü,

Senato: Ömer Halisdemir Üniversitesi Senatosunu,

Etik Kurul: Ömer Halisdemir Üniversitesi Etik Kurulunu,

Üniversite Birimleri: Ömer Halisdemir Üniversitesine bağlı enstitüleri, fakülteleri,

yüksekokulları, meslek yüksekokullarını, konservatuarları, araştırma ve uygulama merkezlerini, idari birimleri, sosyal, kültürel ve sportif merkezleri ve Teknoloji Geliştirme Bölgesini,

Üniversite Mensupları: Ömer Halisdemir Üniversitesinde ve bağlı birimlerde tam ve yarı zamanlı çalışmakta olan akademik ve idari personel ile öğrencileri,

Paydaş: Üniversitenin görevleri ve faaliyetleri bakımından ilgilileri,

Etik İlke ve Kurallar: Ulusal ve uluslararası anlayış ve bildirgeler çerçevesinde yer alan etik ilke ve kuralları,

Etik İhlali: Akademik ve bilimsel bir kurumun, görev, yetki ve sorumlulukları çerçevesinde bilimsel araştırma, bilimsel yayın, eğitim-öğretim ve hizmet faaliyetleri ile toplum ve paydaşlarla ilişkilerde etik ilke ve kurallara uymayan durumları, ifade eder.

Kapsam

Madde 5– Bu Yönerge;

- (1) Etik Kurulun oluşturulmasını ve üniversite mensuplarınca yapılan her türlü bilimsel araştırma ve çalışmalar, üniversite fonlarınca desteklenen ve üniversiteye bağlı birimlerde yürütülen bilimsel araştırma ve geliştirme projeleri, üniversite bünyesinde gerçekleştirilen bilimsel toplantı ve etkinlikler ile ilgili araştırma etiği konularını,
- (2) Ömer Halisdemir Üniversitesi adresi ile yurtiçi ve yurtdışı dergilerde, her çeşit basın-yayın organında yayımlanan ya da yayımlanmak üzere gönderilen bütün yayınlarla ilgili yayın etiği konularını,
- (3) Üniversitenin akademik ve idari kadrolarında bulunan çalışanlarının akademik ve hizmet etiğini ilgilendiren eylemlerini,
- (4) Üniversitede eğitim ve öğretim süreçlerinde ortaya çıkan etik sorunları,
- (5) Üniversitenin topluma hizmet ve toplumsal sorumluluklarının söz konusu olduğu durumlarda ortaya çıkan etik konuları,
- (6) Üniversitenin paydaşlarıyla ilişkilerinde ortaya çıkan etik sorunları,
- (7) Üniversitenin farklı birimleri ve çalışanları arasındaki ilişkilerde ortaya çıkan etik sorunları,
- (8) Etik Kurulun yapısı, görevleri ve çalışma biçimini,
- (9) Etik Kurul başvuru ve etik değerlendirme süreçlerine ilişkin konuları kapsar.

Üniversitenin temel etik ilke ve değerleri

Madde 6- (1) Üniversite, üniversite yaşamının ve akademik faaliyetin evrensel etik ilkelerini benimser. Dürüstlük, adalet, akademik özgürlük, sorumluluk, güven, güvenilirlik, doğruluk, nesnellik, açıklık, öz eleştiri, koruma, çevreye, doğaya ve canlı haklarına duyarlılık bu ilkelerin temelini oluşturur. Bu ilkelerin, bilim, sanat, araştırma, yayın, eğitim-öğretim, hizmet, toplum ve paydaşlarla ilişkilerde bütün üniversite mensuplarınca sahiplenilerek yüceltileceği öngörülür. Söz konusu temel etik ilkeler, üniversite mensuplarının eylemlerinin etik bakışla değerlendirilmesinde esas ölçütü oluşturur.

(2) Bilimsel araştırmada bilimsel disipline bağlılık, yansızlık, geçerlilik, yaşama saygı, zarar vermeme, olası zarar ve riskler konusunda bütün ilgilileri bilgilendirme, araştırmalara özgür irade ile katılma, akademik özgürlük, insana ve topluma karşı sorumluluk gibi etik ilkelere uyum esastır. Yayınlarda; uydurmacılık, çarpıtma, yayın tekrarı, dilimleme, hayali yazarlık ve bilimsel ihmal gibi etik ihlallere yol açılmaması, yayına temel oluşturan araştırmanın tasarım, planlama, yürütülme aşamalarında katkıda bulunanların adlarına yer verilmesi, eksiksiz ve

doğru kaynak gösterilmesi, gereken biçim ve doğrulukta atıflarda bulunulması, araştırmayı destekleyenlerin belirtilmesi etik anlayış ve olgunluğun gereğidir.

İKİNCİ BÖLÜM

Etik Kurulun Görevi, Yapısı ve alışma Biçimi

Etik kurulun görev ve sorumlulukları

Madde 7- Etik Kurul;

- (1) Üniversitenin akademik ve idari birimlerinde bilim, yayın, eğitim-ğretim ve hizmet faaliyetleri ile Üniversitenin toplum ve paydaşlarıyla ilişkilerinde ortaya çıkan etik sorunlarda, etik ilke ve kurallar doğrultusunda, yeterli ve inandırıcı kanıtlara dayalı değerlendirme yapar ve görüş bildirir; etiğe aykırılık anlamında bir değerlendirme ve görüş verebilmek için etik ihlalinin kasit ve ağır ihmal sonucunda gerçekleşmiş olmasını esas alır,
- (2) Gerektiğinde yeni ilke ve kurallar oluşturur,
- (3) Etik ilke ve kuralların uygulanma yöntemlerini belirler,
- (4) Üniversite bünyesinde temel alınacak etik ilkeleri ve politikaları geliştirir,
- (5) Üniversitede etik yaşam kültürünün yaygınlaşması ve etik duyarlılık kazanılması için eğitim ve benzeri çalışmaları düzenler,
- (6) Üniversite bünyesinde ortaya çıkan etik sorunları değerlendirerek gerektiğinde uzman Etik Kurullar oluşturulması için Rektörlüğe öneride bulunur,
- (7) Üniversite bünyesinde kurulmuş bulunan uzman Etik Kurulların oluşturdukları etik ilke ve uygulamaların Üniversitenin benimsemiş olduğu temel etik ilkelerle bütünleşmesine yönelik değerlendirmeler ve önerilerde bulunur,
- (8) Üniversite bünyesinde kurulmuş bulunan uzman Etik Kurullarda görev alacak kişilere eğitim sağlar,
- (9) Üniversite bünyesinde kurulmuş bulunan uzman Etik Kurullar arasında eşgüdümü sağlar, bu kurulların anlaşmazlıklarında ya da zmleyemedikleri konularda hakemlik yapar,
- (10) Hakkında değerlendirme yaptığı, karar aldığı ve görüş verdiği bütün etik konular ve sorunlarda gizlilik içinde çalışır ve ilgili bütün bilgi ve belgeleri saklı tutar.

Etik kurulun yapısı

Madde 8-

- (1) Etik Kurul; Üniversite Senatosu önerisiyle akademik ve idari personel arasından Rektör tarafından görevlendirilen dokuz (9) kişiden oluşur, üyeler kendi aralarından bir başkan ve bir başkan yardımcısı seçer,
- (2) Etik Kurul yelerinin görev süresi dört (4) yıldır. Görev süresi biten bir ye yeniden görevlendirilebilir. Bir takvim yılı içinde, izinsiz ve mazeretsiz olarak st üste üç toplantıya katılmayan üyenin yeliği düşer ve yerine aynı nitelikte yeni bir ye seçilir. Etik Kurul yeliğinden çekilme ve üyeliğin düşmesi Rektör onayının ilgiliye tebliği ile yürürlüğe girer.

Etik kurulun çalışma biçimi

Madde 9-

Etik Kurul çalışmalarını aşağıda belirtilen konuları dikkate alarak belirler:

- (1) Etik Kurulca incelenecek konular ve değerlendirilecek dosyalar, Etik Kurula Rektör tarafından havale edilir.
- (2) Etik Kurul, başkanının çağrısı üzerine gündemini görüşmek üzere yılda en az dört (4) defa ve ye sayısının en az üçte ikisinin katılımı ile toplanır. Gerektiğinde başkanının çağrısı üzerine olağanüstü toplantılar yapabilir. Etik Kurul inceleme ve değerlendirmesine sunulan

her dosya için başkan, üyelerin görüşleri doğrultusunda, üyeler arasından bir raportör görevlendirir. Bu çalışmalara ilişkin yazışmalar konusunda Etik Kurulu bilgilendirmek raportör üyenin görevidir.

(3) Hangi dosyanın hangi üyenin raportörlüğünde olduğuna ilişkin bilgiler Etik Kurul sekreteryası tarafından arşivlenir.

(4) Raportör üye, incelemesini en fazla bir ay içerisinde tamamlayarak görüşlerini Etik Kurula sunar. Bu sunumda incelenen durumun tarafları, ilgili bilgi, belge ve kanıtlar ile konunun özü anlatılır; yorum ve değerlendirme belirtilir. Danışmana gönderilen çalışmalar için ek süre tanınır.

(5) Etik Kurulda görüşülen bütün konularda gizlilik esastır. Etik Kurula sunulan dosyalardaki bilgi ve belgelerin gizliliğinin ve güvenliğinin korunmasından Etik Kurul ve sekreteryası sorumludur.

(6) Etik Kurul, değerlendirmelerini dosya üzerinden yapar ve gerektiğinde ilgili kişilerden yazılı ya da sözlü bilgi alır. Hakkında etik ihlali başvurusu bulunan kişilere Etik Kurul önünde savunmalarını yapma hakkı tanınır ve istemeleri halinde bu savunma yazılı da olabilir.

(7) Kendilerine bildirildiği tarihten itibaren dört hafta içinde yanıt vermeyen kişiler savunma haklarından feragat etmiş sayılırlar. Bu durumda Etik Kurul eldeki diğer bilgi ve kanıtlara dayalı olarak değerlendirme yapar ve görüş bildirir.

(8) Etik Kurul inceleme ve değerlendirmeleri sırasında başka kurum ve kuruluşlarla yapması gereken yazışmaları Rektörlük aracılığıyla yapar.

(9) Etik Kurul, gerektiğinde konu ile ilgili başka uzmanları da görüşlerine başvurmak üzere toplantılarına davet eder ya da uzmanlardan oluşan bir alt kurul oluşturur. Bu uzmanlar ya da alt kurullar, Etik Kurul tarafından kendilerine havale edilen dosya üzerindeki çalışmalarını belirlenen süre içinde tamamlayarak, hazırladıkları raporu Etik Kurulda görüşülmek üzere başkanlığa sunarlar. Toplantıya davet ve alt kurul oluşturma yetkisi Etik Kurula aittir.

(10) Başvuru dosyası hakkındaki raportör görüşü ve/veya diğer uzman ya da alt kurul raporları Etik Kurul toplantısında tartışmaya açılır. Tartışma sonucunda üye tam sayısının yarısından bir fazlasıyla Etik Kurul görüşüne esas olacak karar alınır. Etik Kurul üyeleri toplantılarda gerekli her türlü bilgiyi raportörden isteyebilirler, belgeleri ve kayıtları inceleyebilirler. Etik Kurul kararına katılmayan üyeler görüşlerini içeren gerekçeli bir muhalefet şerhi koyabilirler. Üyeler çekimser oy kullanamazlar. Alınan karar etik yargıların gerekçeleri ile birlikte, nihai rapor halinde düzenlenerek, toplantıya katılan üyelerin tamamı tarafından imzalanır. Karara karşı oy kullanan üyeler gerekçeli kararlarını nihai rapora eklerler.

(11) Etik Kurulda kendisi ile ilgili dosya görüşülmesi durumunda, ilgili üye oturum salonunda bulunmaz, oylamaya katılmaz.

(12) Belirli bir dosyanın etik açıdan incelenmesiyle görevli raportör, gerekçelerini yazılı olarak Etik Kurula bildirmek suretiyle bu görevden çekilebilir.

(13) Etik Kurul gerekli gördüğü durumlarda ilgili kişileri toplantıda dinlemek üzere davet edebilir. Kişilerin bu daveti kabul etmesi durumunda yapılan oturumda yalnız davetlilere yönelik sorular sorulur ve yanıtlar kaydedilir. Etik Kurul üyeleri, edinilen bilgiler üzerindeki yorumlarını ve tartışmasını davetlilerin toplantıdan ayrılmasından sonra yapar.

(14) Etik Kurul, görüş ve öneri niteliğindeki raporunu Rektöre sunar.

(15) Etik Kurula katılan her yeni üye için Etik Kurul tarafından eğitim programı düzenlenir. Yeni Etik Kurul üyelerinin ilk raportörlük görevlerinde deneyimli bir üye kendilerine danışman olarak eşlik edebilir.

(16) Etik Kurul, başvuruları yalnızca etik ve meslek etiği (deontolojik) yönleriyle ele alır ve

değerlendirir. İnceleme ölçütleri ve önerileri uluslararası sözleşme ve bildirgelere, Madde 6'da belirtilenler dâhil yerleşik etik ilke ve kurallara dayanır. Ulusal ya da uluslararası metinlerde düzenlenmemiş bir etik sorunla karşılaşıldığında, Etik Kurul bunu bir ilkeye ya da kurala bağlayabilir.

(17) Etik Kurul tarafından gönderilmiş bütün belgeler ve dosyalar ile inceleme ve değerlendirme sürecindeki bütün yazışmaların birer örneği, ilgili yönetmeliklerin öngördüğü sürece saklanır.

(18) Etik Kurulun sekreteryası işleri Üniversite Genel Sekreterliğince yürütülür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yürürlük Hükümleri

Yürürlük

Madde 10-

Bu Yönerge, Senatoda kabul edildiği tarihten itibaren yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 11

Bu Yönerge, Rektör tarafından yürütülür.